

บรรณานุกรม

- กมลทิพย์ คงประเสริฐอมร. (2548). ภูมิปัญญาท้องถิ่น : นวัตกรรมของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลบางขุนไทร อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี. ใน ดาริน อินทรเหมือน (บรรณาธิการ). ภูมิปัญญากับการสร้างพลังชุมชน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- กรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศ ระยะ พ.ศ. 2544-2553 ของประเทศไทย. (2545). กรุงเทพฯ: ธนาเพรส แอนด์ กราฟฟิก.
- จิระวัฒน์ วีรังกร. (2548). ทิศทางการพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตไทยสู่โลกสากล. ค้นเมื่อ 14 สิงหาคม 2548, จาก http://newgrad.sa.ku.ac.th/index.php?option=com_content&task=view&id=www.neepandin.com/data/society/4b.htm=77...
- ชัชวาลย์ วงษ์ประเสริฐ. (2548). การจัดการความรู้ในองค์กรธุรกิจ (Knowledge management for business firms). กรุงเทพฯ: ธรรมการพิมพ์.
- ชัยสิทธิ์ สีนสมบูรณ์ทอง. (2548). คัมภีร์สร้างสมรรถนะผู้นำยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ: วลีศรีเอช (วิชาการ).
- ธีรพงษ์ แก้วหาวงษ์. (2543). กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง. ขอนแก่น: คลังนาวิทยา.
- นริศศรี แวคล้ายหงส์. (2539). กระบวนการและผลกระทบของการประกอบอาชีพเกษตรกรเครื่องปั้นดินเผาผ่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา เน้นสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นำทิพย์ ภาววิน. (2547). การจัดการความรู้กับคลังความรู้. กรุงเทพฯ: เอส อาร์ พรินติ้งแมสโปรดักส์.
- นิพนธ์ เทียนนิหาร, นิธิ เอียวศรีวงศ์ และไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม. (2547). ความรู้ท้องถิ่น การจัดการความรู้สู่การจัดการทางสังคม. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการจัดการทางสังคม.
- บดินทร์ วิจารณ์. (2547). การจัดการความรู้สู่ปัญญาปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ปรัง เจ้าพระยา. (2548). Webucation. ค้นเมื่อ 16 กันยายน 2548, จาก <http://www.neepandin.com/data/society/4b.htm>
- ประพนธ์ ผาสุขยิต. [ม.ป.ป.]. การจัดการความรู้...สู่อนาคตที่ใฝ่ฝัน. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม.

- ประพนธ์ ฆาสุชัยด. (2549). การจัดการความรู้ KM ฉบับขับเคลื่อน LO. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไยไหม.
- _____. (2549). การจัดการความรู้ฉบับมือใหม่หัดขับ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไยไหม.
- ประเวศ วะสี. (2542). แนวคิดเกี่ยวกับระบบพัฒนาการเรียนรู้. สานปฏิรูป, 2(มีนาคม), 31-33.
- _____. (2545). การพัฒนามนุษย์แนวใหม่เพื่ออนาคตที่ยั่งยืน (New human development for sustainable future). กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.
- _____. (2545). ยุทธศาสตร์ทางปัญญาเครือข่ายแห่งปัญญา. กรุงเทพฯ: มูลนิธิ สาธารณสุขแห่งชาติ.
- _____. (2548). การจัดการความรู้ : กระบวนการปลดปล่อยมนุษย์สู่ศักยภาพ เสรีภาพ และความสุข. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.).
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. (2546). กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.).
- พรธิดา วิเชียรปัญญา. (2547). การจัดการความรู้ : พื้นฐานและการประยุกต์ใช้ (Knowledge management). กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) และคณะ. (2541). ผู้นำ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: พิมพ์เจตน์ ฟรินติ้ง เซนเตอร์.
- พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ (อบอุ้น). (2548). นวัตกรรมการเรียนรู้คน ชุมชน และการพัฒนา. กรุงเทพฯ: พิสิษฐ์ไทยออฟเซต.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. (2542). กรุงเทพฯ: สำนักงานนโยบายและ พัฒนาสถาบัน กระทรวงศึกษาธิการ.
- ภมรรัตน์ สุธรรม. (2546). พลวัตชุมชนกับการพึ่งตนเองในภาคตะวันตก. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- มนตรา พงษ์นิล. (2548). “ภูมิปัญญาจากบ้านพะเยา : บนเส้นทาง “ผลิตภัณฑ์ชุมชน” กับคนกินน้ำแม่เดียวกัน”. ในดาริน อินทร์เหมือน (บรรณาธิการ). ภูมิปัญญากับการสร้างพลังชุมชน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- แมทิวส์, เดวิท. (2540). จากปัจเจกสู่สาธารณะ กระบวนการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง. (จิรวุฒิ เสนาคำ, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- ทวี กองศรีมา และศิริพร พูลสุวรรณ. (2544) “เครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน” ในสำนัก ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. ของดีโคราช เล่มที่ 5 สาขาการช่างฝีมือ. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครราชสีมา: สำนักศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา.

ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิตในศตวรรษที่ 21 : สหราชอาณาจักร. (2543). กรุงเทพฯ: องค์การค่าของครูสภา.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับประชาชน. (2540). กรุงเทพฯ: สภาร่างรัฐธรรมนูญ. รัตนา โตสกุล, จันทนา เบญจทรัพย์, บริญญาภรณ์ พรหมดวง, สุภา วิตาภรณ์, สุรัชย์ จีมีมี, และสุวิภา ไพรีพินาศ. (2548). *เดินทีละก้าว กินข้าวทีละคำ : ภูมิปัญญาในการจัดการความรู้ของชุมชน*. ขอนแก่น: ขอนแก่นการพิมพ์.

รากฐานไทย : ฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาประเทศ. (2549). ค้นเมื่อ 7 ธันวาคม 2549, จาก <http://www.rakbankerd.com>.

วิจารณ์ พานิช. (2545). *การจัดการความรู้*. เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง “การจัดการความรู้”. กาญจนบุรี: [ม.ป.พ.].

_____. (2546). *การจัดการความรู้ในยุคสังคมและเศรษฐกิจบนฐานความรู้*. ค้นเมื่อ 26 ตุลาคม 2547, จาก <http://kmi.trf.or.th>

_____. (2547). *การจัดการความรู้ คือ อะไร : ไม่ทำไม่รู้*. ค้นเมื่อ 26 ตุลาคม 2547, จาก <http://www.anamai.moph.go.th/newsletter/kru/vijarn01.html>

_____. (2547). *องค์การเรียนรู้และการจัดการความรู้*. ค้นเมื่อ 26 ตุลาคม 2547, จาก <http://www.kmi.or.th>

_____. (2548). *การจัดการความรู้ฉบับนักปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: ตาตาพับลิเคชั่น.

_____. (2549). *KM วันละคำ “จากนักปฏิบัติ KM สู่นักปฏิบัติ KM”*. กรุงเทพฯ: ตาตาพับลิเคชั่น.

วีรจุธ มาฆะศิรานนท์. (2544). *การพัฒนาวิสัยทัศน์ผู้นำ “Visionary leadership”*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: อีระป้อมวรรณกรรม.

สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา (LTD) และสถาบันการเรียนรู้และพัฒนาประชาสังคม (Civicnet). [ม.ป.ป.]. *Networking*. เอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักสูตร 3 การสร้างเครือข่ายที่มีพลัง. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).

สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม. (2546). *กชค...การจัดการความรู้*. ค้นเมื่อ 26 ตุลาคม 2547, จาก <http://www.kmi.or.th>

สมพันธ์ เตชะอธิก, ปรีชา อุตระกุล, และชื่น ศรีสวัสดิ์. (2537). *ศักยภาพและเครือข่ายผู้นำชาวบ้าน : คู่มือและทิศทางการพัฒนาผู้นำชาวบ้านเพื่อแก้ปัญหาในชนบท*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.

สหทัยา วิเศษ และนิคม บุญเสริม. (2547). *การจัดการลุ่มน้ำโดยชุมชน*. กรุงเทพฯ: เดือนตุลา.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2547). *ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.). (2548). ดอกผลแห่งปัญญา. (รวมเรื่อง... บทเรียนและกระบวนการวิจัยจากโครงการวิจัยเด่น สกว. สำนักงานภาค ประจำปี 2545-2547). เชียงใหม่: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานภาค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี. (2541). แนวทางส่งเสริมภูมิปัญญาไทย ใน การจัดการศึกษา. เอกสารประกอบการร่างนโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี. (2540). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่แปด (พ.ศ.2550-2554). กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- _____. (2545). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่เก้า (พ.ศ.2545-2549). กรุงเทพฯ: สำนักงาน.
- _____. (2550). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบ (พ.ศ.2550-2554). กรุงเทพฯ: สำนักงาน.
- สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ กลุ่มงานขยายความคุ้มครองสู่แรงงานนอกระบบ. (2549). สรุปรายงานผล การเข้าร่วมการสานเสวนาเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ. ค้นเมื่อ 19 มกราคม 2550, จาก <http://www.mol.go.th/intranet/src/important/2911200614294884.doc>
- สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน. (2548). กรอบนโยบายและยุทธศาสตร์และจุดเน้น กศน. ปี 2548. ค้นเมื่อ 13 สิงหาคม 2548, จาก http://www.nfe.go.th/nfe_upg/page_strategy.php
- เสรี พงศ์พิศ. (2546). วิธีทำและวิธีคิด แผนชีวิตเศรษฐกิจชุมชน. กรุงเทพฯ: ภูมิปัญญาไท.
- _____. (2548). เครือข่าย. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.
- _____. (2548). ชาวบ้านชวนคิด ภาพนิมิตการพัฒนา. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.
- _____. (2548). ชุมชนเรียนรู้ อยู่เย็นเป็นสุข. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.
- _____. (2549). ชุมชนเข้มแข็ง. ค้นเมื่อ 22 พฤษภาคม 2549, จาก http://www.phongphit.com/index.php?option=com_content & task=view & id=193
- สุพัตรา ชาติบัญชาชัย. [ม.ป.ป.]. กระบวนการเรียนรู้ : แนวคิด ความหมาย และบทเรียนในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: พิสิษฐ์ไทยออฟเซต.
- สุภาศ จันทวานิช. (2542). วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรนุช วานิชทวีวัฒน์. (2005). แหล่งเรียนรู้ สิ่งสำคัญที่คนไทยทุกคนต้องช่วยกันสร้าง. ค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2548, จาก <http://www.Zyworkd.com/nakaran/earthwatch6.htm>

- เอกวิทย์ ณ ถลาง และคณะ. (2546). **ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการความรู้**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์.
- American Productivity & Quality Center. (1998). **Company case studies : Price waterhouse**. Houston: American Productivity & Quality Center. (Unpublished).
- American Society for Training & Development. (2001). **The ASTD awards 2001**. Alexandria, VA: ASTD.
- Baker, W. (1994). **Networking smart, how to build relationships for personal and professional success**. Boston: McGraw-Hills.
- Bass, J. (2004). **Defining learning communities**. Retrieved March 19, 2004, from <http://www.agcc.cuny.Edu/lc/overview/ppt/1>
- Buckman, B. (1998). Knowledge sharing at buckman laboratories. **Journal of Business Strategy**, 19(1), 11-15.
- Case, A. G. (1997). **The Effect of leadership behaviors on the facilitation of change in an urban school district**. Retrieved September 26, 2006, from <http://proquest.umi.com/pudweb?index=4&did=739798391&SrchMode=1&si...>
- Darling, M. (1996). Building the knowledge organization. **Business Quarterly**, 61(2), 61-66.
- Davenport, T. & Prusak, L. (1998). **Working knowledge : New organization manage what they know**. Boston: Harvard Business School Press.
- Garvin, D. (1993). Building a learning organization. **Harvard Business Preview**, 71(4), 78-92.
- Kirkpatrick, S., Barrett, M. & Jones, T. (2003). **Defining learning communities**. Retrieved March 19, 2004, from <http://www.artlearnnet/lc/learning com1.html>
- Marquardt, M. (1996). **Building the learning organization**. New York: McGraw-Hill.
- Newman, B. (1991). **Knowledge management**. Retrieved September 26, Form <http://www.km-forumorg/whatis.html>
- Nonaka, I., & Takeuchi, H. (1995). **The knowledge-creating company**. New York: Oxford University Press.
- Prokesch, S. (1997). Unleashing the power of learning : An interview with John Browne. **Fortune**, 6, 147-168.
- Reed, H. A. (2001). **Ukrop's as a learning organization : Senge's five disciplines realized in a medium- sized company**. Retrieved July 15, 2005, from http://proquest.umi.com/dissertations/preview_all/3003892

Senge, P. M. (1990). **The Fifth discipline: The Art and practice of the learning organization.** London: Random House.

Sveiby, K. (1997). **The New organizational wealth.** San Francisco: Berrett Koehler.

Tead, O. (1936). **The Art of leadership.** New York: McGraw-Hill Book.

ภาคผนวก

Concept	ตัวชี้วัด	ลักษณะประเด็นคำถาม
1. ลักษณะผู้นำ	เป็นธรรมชาติ เป็นทางการ เผด็จการ ไม่เผด็จการ	1. ผู้นำชุมชนคือใคร 2. ผู้นำชุมชนมีลักษณะอย่างไร 3. ผู้นำได้มาด้วยวิธีใด 4. ผู้นำชุมชนมีส่วนช่วยสร้างบรรยากาศ และชักจูงให้ทุกคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำเครื่องปั้นดินเผา 5. ผู้นำชุมชนกับความเข้าใจถึงเรื่องความคิด ความเข้าใจ และมุมมองของคนในชุมชนมีความแตกต่างกัน จึงควรตั้งจุดแข็งของแต่ละคนออกมาเพื่อสร้างความหลากหลายทางความคิดและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ ออกมาในการทำเครื่องปั้นดินเผา 6. ผู้นำชุมชนในเรื่องการสื่อสารให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำ มองชุมชนไปในทิศทางเดียวกัน และเข้าใจตรงกัน เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ในการทำงานร่วมกัน มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน เพื่อนำมาชุมชนไปสู่ความสำเร็จ 7. ผู้นำชุมชนสร้างบรรยากาศให้คนในชุมชนมีการเรียนรู้การทำเครื่องปั้นดินเผาเป็นทีม รวมทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน อย่างเสรี และการปรึกษาหารือกัน 8. ผู้นำชุมชนกระตุ้นให้คนในชุมชนรู้จักวิธีคิดและมองปัญหาในการทำเครื่องปั้นดินเผาที่ศึกษาจากความล้มเหลวที่ผ่านมา แล้วนำมาพัฒนาการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ หรือปรับปรุงสินค้าที่มีอยู่ให้ดีขึ้น 9. ผู้นำชุมชนกับการส่งเสริมให้คนในชุมชนถ่ายทอดองค์ความรู้ฝังลึกในตัวบุคคล (Tacit Knowledge) ในการทำเครื่องปั้นดินเผาให้กับคนอื่นและเด็กในชุมชน 10. ผู้นำชุมชนกับบทบาทของครูผู้สอนงาน (Teacher) ผู้ฝึกสอน (Coach) และพี่เลี้ยง (Mentor) ในการทำเครื่องปั้นดินเผา 11. ผู้นำชุมชนกับการสนับสนุนคนในชุมชนให้มีความคิด ความเข้าใจเชิงระบบ มองเห็นภาพรวมทั้งหมด โดยสามารถมองเห็นความสัมพันธ์และเชื่อมโยงระบบย่อยต่างๆ ในการทำเครื่องปั้นดินเผา รวมทั้งศึกษาการพัฒนาในการทำเครื่องปั้นดินเผา เพื่อสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว 12. ผู้นำชุมชนกับการสร้างบรรยากาศให้มีความร่วมมือในการเรียนรู้ การถ่ายทอดองค์ความรู้ และการใช้องค์ความรู้ในการทำเครื่องปั้นดินเผา 13. ผู้นำชุมชนกับการเอื้ออำนาจ (Empowerment) ให้คนในชุมชนมีการเรียนรู้และแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ๆ กับทั้งคนในชุมชนและนอกชุมชน 14. ผู้นำชุมชนกับการสนับสนุนให้มีการเรียนรู้การทำเครื่องปั้นดินเผา จนมีทักษะในการจัดการกับปัญหาต่างๆ รวมทั้งมีการวางแผนและความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนางานจนเกิดผลดีต่อการทำเครื่องปั้นดินเผา

Concept	ตัวชี้วัด	ลักษณะประเด็นคำถาม
2. โครงสร้างชุมชน	แบบเกษตร กึ่งเกษตร อุตสาหกรรม กึ่งอุตสาหกรรม เชื้อเดียวกัน/เครือข่าย ต่างกัน ต่างเชื้อกัน	1. โครงสร้างชุมชนตำบลคำม่วนมีลักษณะเป็นอย่างไร 2. โครงสร้างของชุมชนกับการยอมรับคนบ้านอื่นเข้ามาทำงานในชุมชน 3. โครงสร้างของชุมชนมีใครเป็นผู้กำหนด 4. โครงสร้างของชุมชนตำบลคำม่วนเกี่ยวกับการแบ่งภาระหน้าที่ให้กันทำในแต่ละครัวเรือน 5. โครงสร้างของชุมชนกับการเห็นคุณค่าในการประกอบอาชีพเครื่องปั้นดินเผา 6. โครงสร้างของชุมชนกับการเรียนรู้ในการทำเครื่องปั้นดินเผา การถ่ายทอดองค์ความรู้ และการใช้องค์ความรู้เพื่อประกอบอาชีพและสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน 7. โครงสร้างของชุมชนกับการเป็นเครือข่ายความรู้ใหม่ๆ จากสื่อต่างๆ หรือจากการได้รับการถ่ายทอดงาน การไปศึกษาดูงานในชุมชนอื่นๆ 8. โครงสร้างของชุมชนกับความสามัคคี ความรัก การช่วยเหลือ และความเอื้ออาทรที่มีต่อกันในทุกเรื่อง 9. โครงสร้างชุมชนกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการทำเครื่องปั้นดินเผาจนเกิดองค์ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และความชำนาญให้กับตนเอง ส่งผลให้เกิดองค์ความรู้ฝังลึกในวัฒนธรรม (Tacit Knowledge) 10. โครงสร้างชุมชนกับการสร้างเครือข่ายเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชุมชน 11. โครงสร้างของชุมชนกับการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนในการทำเครื่องปั้นดินเผา 12. โครงสร้างชุมชนกับการพึ่งพาการใช้ทรัพยากรร่วมกัน อาทิ คน ดิน พิน เตาเผา รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ 13. โครงสร้างชุมชนกับการอนุรักษ์องค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาในการทำเครื่องปั้นดินเผา และแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในชุมชนอันได้แก่ ครัวภูมิปัญญา 14. โครงสร้างชุมชนกับวัฒนธรรมของการเรียนรู้ในชุมชน 15. โครงสร้างชุมชนกับการยอมรับศรัทธาภูมิปัญญามีความรู้ ความสามารถและความเชี่ยวชาญในแต่ละด้านต่างกัน 16. โครงสร้างชุมชนกับการให้ความสำคัญกับการสืบทอดองค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาในการทำเครื่องปั้นดินเผาให้กับเด็กในชุมชน

Concept	ตัวชี้วัด	ลักษณะประเด็นคำถาม
3. วัฒนธรรม, การ พฤติกรรม, การ สื่อสาร	วัฒนธรรมการเรียนรู้ การถ่ายทอดองค์ ความรู้ในการเตรียม ดิน การผสมดิน การ ปั้น การเผา การลงสี รูปแบบผลิตภัณฑ์, การสื่อสารแนวราบ	1. ในชุมชนตำบลด่านเกวียน คนมีการเรียนรู้และพัฒนาองค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาในการทำเครื่องปั้นดินเผาอย่างไร 2. คนในชุมชนมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาในการทำเครื่องปั้นดินเผาอย่างไร 3. ใครเป็นผู้สร้างบรรยากาศให้คน ในชุมชนสนใจเรียนรู้ในการทำเครื่องปั้นดินเผา 4. ผู้นำชุมชนกับการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ ด้วยการสนับสนุนให้รางวัลคนในชุมชนที่มีการเรียนรู้และพัฒนาองค์ความรู้ใน การทำเครื่องปั้นดินเผา เช่น การเตรียมดิน การผสมดินที่ได้มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วย แทนการเหยียบดิน การใช้ไฟฟ้าขึ้น รูปในการปั้นแทนการใช้เป็นหมุนด้วยมือที่เรียกว่า “พะม่อน” 5. การ “ได้รับการสนับสนุนในด้านงบประมาณ เพื่อให้คนในชุมชนไปอบรมหรือศึกษาดูงานในที่ต่างๆ แล้วนำองค์ความรู้ที่ได้มา ถ่ายทอดให้คนในชุมชน 6. ผู้นำกับการกระตุ้นให้คนในชุมชนมีการเรียนรู้ใหม่ๆ ในการทำเครื่องปั้นดินเผา และมีการติดตามการทำงานอย่างใกล้ชิด 7. ผู้นำและคนในชุมชนกับการปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นรอบๆ ตัว แล้วนำมาปรับใช้กับชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีการ พัฒนาไปพร้อมๆ กับการเปลี่ยนแปลง 8. คนในชุมชนกับพฤติกรรมสนใจ ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ เพื่อพัฒนางานขึ้นในรูปแบบใหม่ๆ เช่น อาจเปิดรับข่าวสาร ข้อมูลใหม่ๆ ผ่านสื่อ ต่างๆ 9. ผู้นำชุมชนกับการคอยอำนวยความสะดวกเพื่อให้คนในชุมชนมีการเรียนรู้ในการทำเครื่องปั้นดินเผาร่วมกัน ด้วยความไว้วางใจ กัน เอาใจใส่กันและกัน รวมทั้งการสื่อสารระหว่างกันอย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมา 10. การสื่อสารที่ผู้นำชุมชนใช้กับคนในชุมชน 11. พฤติกรรมคนในชุมชนกับการฝากตัวเข้าไปเป็นศิษย์ครูภูมิปัญญา เพื่อเรียนรู้การทำเครื่องปั้นดินเผา และเพื่อสืบทอดองค์ ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญา 12. พฤติกรรมของครูภูมิปัญญาที่เป็นผู้รู้ในการทำเครื่องปั้นดินเผากับการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับคนในชุมชน และเด็กในชุมชน

Concept	ตัวชี้วัด	ลักษณะประเด็นคำถาม
4. การยอมรับซึ่งกันและกันในชุมชน	คนในชุมชนเชื่อในกระบวนการทำ กระบวนกรทำ เครื่องปั้นดินเผาที่มี มานาน โดยเริ่มตั้งแต่ การเตรียมดิน การ ผสมดิน การอัดดิน เป็นแท่ง การปั้น การ ทำลวดลาย การเผา และการลงสี โดยใน แต่ละครัวเรือนจะมี ความถนัดแตกต่างกัน ไป	1. คนในชุมชนกับความเชื่อในกระบวนการทำเครื่องปั้นดินเผาของแต่ละครัวเรือน ซึ่งจะมีจุดเด่น เทคนิคและวิธีการทำแตกต่างกันไป ซึ่งขึ้นอยู่กับว่าครัวเรือน ไหนจะมีการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ เกิดขึ้น 2. คนในชุมชนกับการยอมรับในเรื่องการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการทำเครื่องปั้นดินเผาให้กับคนในชุมชนเดียวกันและนอกชุมชนไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเทคนิคการทำ การนำวัสดุต่างๆ เข้ามาใช้เพิ่ม 3. คนในชุมชนกับความเชื่อมั่นในตัวผู้รู้ ครูภูมิปัญญา ช่างปั้นว่าเป็นผู้มีความรู้ฝังลึก (Tacit Knowledge) ทางด้านการทำเครื่องปั้นดินเผา และสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ได้เป็นอย่างดี 4. มีกฎเกณฑ์อะไรที่ทำให้คนในชุมชนเกิดการยอมรับว่าครัวเรือนนี้เก่งในการเตรียมดิน ครัวเรือนนี้เก่งในการทำการปั้นเก่ารวมทั้งการใช้วัสดุอื่นเข้ามาผสมผสานให้เกิดความสวยงาม เช่น ปอ หวาย 5. คนในชุมชนกับการยอมรับองค์ความรู้ใหม่ๆ จากภายนอกเพื่อนำมาปรับใช้ในการทำเครื่องปั้นดินเผา 6. คนในชุมชนกับการยอมรับความช่วยเหลือหรือการสนับสนุนในด้านต่างๆ จากหน่วยงานภายนอกในการทำเครื่องปั้นดินเผา 7. การยอมรับลูกศิษย์ของครูภูมิปัญญาเพื่อสืบทอดองค์ความรู้ในการทำเครื่องปั้นดินเผา 8. การมีความเชื่อว่าเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งในชุมชนเดียวกันและนอกชุมชน จะเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ในด้านการทำเครื่องปั้นดินเผาให้พัฒนายิ่งขึ้น สามารถสร้างสินค้าใหม่ๆ ได้อีกต่อไป 9. ผู้นำกับการสร้างบรรยากาศให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน ในชุมชนกับผู้รู้ที่ประสบความสำเร็จในด้านต่างๆ ของการทำเครื่องปั้นดินเผามีรายได้ พึ่งตนเองได้ ซึ่งถือเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับคนในชุมชน 10. การยอมรับของคนจากชุมชนอื่น กับการเข้ามาทำงานเครื่องปั้นดินเผาในชุมชน 11. การยอมรับซึ่งกันและกันของคนในชุมชน กับการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้ในการทำเครื่องปั้นดินเผา

Concept	ตัวชี้วัด	ลักษณะประเด็นคำถาม
5. องค์ความรู้, ทักษะ, ความสามารถ, ความชำนาญ	คนในชุมชนด้าน เกี่ยวพัน เครื่องปั้นดินเผาเพื่อ เลี้ยงชีพได้อย่างเกิด และสามารถ พึ่งตนเองได้	1. องค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาของคนในชุมชนด้านเกี่ยวพัน คือ อะไร 2. ผู้เกี่ยวข้องกับการทำเครื่องปั้นดินเผามีใครบ้าง 3. ผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ในการทำเครื่องปั้นดินเผา 4. รูปแบบการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการทำเครื่องปั้นดินเผา 5. วิธีการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการทำเครื่องปั้นดินเผา 6. ผู้สืบทอดองค์ความรู้ในการทำเครื่องปั้นดินเผา 7. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในรูปแบบเครือข่ายกับการทำเครื่องปั้นดินเผาในชุมชนและนอกชุมชน 8. ทักษะในการผสมดินสำหรับทำเครื่องปั้นดินเผา 9. ทักษะในการเตรียมดินสำหรับทำเครื่องปั้นดินเผา 10. ทักษะในการทำเครื่องปั้นดินเผา 11. ทักษะในการเผาเครื่องปั้นดินเผา 12. ทักษะในการทำลวดลายและการลงสี 13. อะไรเป็นตัวอย่างคนทำเครื่องปั้นดินเผามีทักษะในด้านต่างๆ ดังที่กล่าวมา 14. ความสามารถในการปั้นเครื่องปั้นดินเผา แล้วขึ้นรูปได้โดยไม่เสียหาย 15. ความสามารถในการวางแผนทางด้าน การส่งออก ไปขายต่างประเทศ 16. ความสามารถในการพัฒนาตัวสินค้าให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา 17. ความสามารถในการคิดค้นเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการผลิตเครื่องปั้นดินเผา เช่น เครื่องอัดดินเป็นแท่ง เพื่อใช้เป็นหมุนที่ ใช้มอเตอร์ไฟฟ้า 18. ความชำนาญกับการเผาเครื่องปั้นดินเผา 19. ความชำนาญ ในการผสมดินเพื่อให้เครื่องปั้นดินเผาทนทานและสวยงาม 20. ความชำนาญ ในการปั้นเครื่องปั้นดินเผา โดยไม่ต้องดูแบบ 21. ความชำนาญ ในการแกะลวดลาย และลงสีเครื่องปั้นดินเผา 22. อะไรเป็นตัวอย่างถึงความชำนาญในการทำเครื่องปั้นดินเผาแต่ละขั้นตอน

Concept	ตัวชี้วัด	ลักษณะประเด็นคำถาม
6. การมีส่วนร่วม (Participation)	คนในชุมชนสามารถเข้ามาทำงานด้วยกันอย่างสบายใจ	23. การบรรพหลักร่วมกันทำเครื่องปั้นดินเผาไว้ในโรงเรียนระดับประถมและระดับมัธยมของชุมชนตำบลด่านเกวียน 1. ผู้นำกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกับการทำเครื่องปั้นดินเผา 2. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกับการทำเครื่องปั้นดินเผา 3. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกับการคิดรูปแบบสินค้าให้ทันสมัย และตอบสนองความต้องการของลูกค้า 4. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกับการจัดการให้มีร้านค้าสำหรับขายสินค้าเครื่องปั้นดินเผา 5. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกับการถ่ายทอดความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาในการทำเครื่องปั้นดินเผา 6. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกับการสืบทอดความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาในการทำเครื่องปั้นดินเผา 7. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกับการสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งภายในชุมชนและภายนอกชุมชน 8. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกับการอนุรักษ์องค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาในการทำเครื่องปั้นดินเผา 9. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกับการจัดการทรัพยากรในชุมชนเพื่อทำเครื่องปั้นดินเผา อาทิ ทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นดิน ฟืน คน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำและเผา ได้ทั่วถึงและยุติธรรม 10. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกับการพัฒนาชุมชนตำบลด่านเกวียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ (Learning Resource) สำหรับประเทศ 11. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกับการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาใช้ในการทำเครื่องปั้นดินเผา 12. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกับการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ เพื่ออนุรักษ์องค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น อันได้แก่การทำเครื่องปั้นดินเผาสำหรับชนรุ่นหลังต่อไป 13. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกับการบรรพหลักร่วมกันทำเครื่องปั้นดินเผาไว้ในโรงเรียนบ้านด่านเกวียน (ระดับชั้นประถม) และโรงเรียนด่านเกวียนวิทยา (ระดับมัธยม) 14. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกับการเผยแพร่เครื่องปั้นดินเผา 15. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกับการแบ่งงานให้กันทำและการจัดสรรรายได้ 16. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกับการแก้ปัญหาที่เกิดจากการทำเครื่องปั้นดินเผา

Concept	ตัวชี้วัด	ลักษณะประเด็นคำถาม
		17. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกับกิจกรรมภายในชุมชนในช่วงเทศกาลสำคัญๆ เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันเด็ก วันสงกรานต์ และวันสำคัญทางศาสนา 18. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกับการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาให้กับเด็ก 19. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกับการจัดงานแสดงสินค้าเครื่องปั้นดินเผากับทางราชการหรือเอกชน
7. ความสามัคคีกัน	คนในชุมชนมีความสามัคคี รักใคร่ปรองดองกัน	1. คนในชุมชนกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการทำเครื่องปั้นดินเผาย่างตั้งใจและไม่ตั้งใจ 2. คนในชุมชนกับการแบ่งปันทรัพยากรที่ใช้ในการทำเครื่องปั้นดินเผา 3. คนในชุมชนกับผู้นำที่ดูแลทุกข์-สุข ของคนในชุมชนด้วยความห่วงใย และพูดคุยกันได้ทุกเรื่อง 4. เทศกาลสำคัญในชุมชนกับความพร้อมเพรียงของคนในชุมชน เพื่อมาพบปะ ร่วมกิจกรรมและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน 5. ครั้วเรือนที่ไปได้รับความรู้ใหม่ๆ มากกับการถ่ายทอดองค์ความรู้โดยไม่หวงวิชา 6. งานทำเครื่องปั้นดินเผากับการมีน้ำใจเข้าไปช่วยกันทำของคนในชุมชน 7. คนในชุมชนกับการช่วยเหลือ เกื้อกูลกัน อาทิ งานแต่ง งานบวช งานศพ 8. การวางตัวของเครื่องใช้และอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ทำเครื่องปั้นดินเผา ตลอดจนสินค้าที่ทำเสร็จแล้ว โดยไม่หายไปจากเดิม 9. ในแต่ละครั้วเรือนมีความรัก ความสามัคคี ไม่ทะเลาะกันและอยู่กันอย่างสงบสุข 10. ในแต่ละครั้วเรือนกับการรู้จักว่าครั้วเรือนไหนเชี่ยวชาญการทำเครื่องปั้นดินเผาในด้านใด และครุภูมิปัญญาอยู่ครั้วเรือนไหน 11. ในทุกครั้วเรือนกับการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการทำเครื่องปั้นดินเผาให้กับลูกหลานของตนเอง

ประวัติผู้เขียน

นางสาวสุชาดา น้ำใจดี เกิดเมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2511 ณ กรุงเทพมหานคร จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ที่คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย เมื่อปี พ.ศ. 2533 จบการศึกษาในระดับปริญญาโท สาขาวิชาโฆษณา ที่คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ เมื่อปี พ.ศ. 2536 และในปี พ.ศ. 2546 ได้เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก สาขาวิชาพัฒนศาสตร์ ที่คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปัจจุบันรับราชการตำแหน่ง อาจารย์ระดับ 7 โปรแกรมวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

